เอกสารแจกฟรี
ปีที่ 4 ฉบับพิเศษ กรกฎาคม 2560

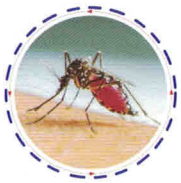
DDC WATCH
จับตาโรคและภัยสุขภาพ

รู้จักยุงลาย สัตว์ร้ายใกล้ตัว

ยุงลาย
เป็นพาหะนำโรค
ไข้เลือดออก ไข้ซิก้า
และไข้ปวดข้อยุงลาย

ยุงลายที่สำคัญ

ยุงลายบ้าน
Aedes aegypti

ยุงลายสวน
Aedes albopictus

แหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำ

ตุ่มน้ำ อ่างน้ำ

บ่อซีเมนต์ ไห

จานรองขาตู้แจกัน

กาบเปลือกผลไม้

กระป๋อง กะลา ยางรถยนต์

แหล่งน้ำสะอาดบริเวณบ้าน

ยุงระยะตัวเต็มวัย

- การเกาะพัก : ลำตัวขนานกับพื้น
- การออกหากิน : เวลากลางวันในบ้านและใกล้บ้าน

สถานการณ์โรคที่มียุงลายเป็นพาหะ

- **โรคไข้เลือดออก** ปี พ.ศ. 2560 (ข้อมูลจากระบบรายงานการเฝ้าระวังโรค 506 สำนักระบาดวิทยา ณ วันที่ 30 พฤษภาคม 2560) มีรายงาน
  ผู้ป่วยสะสมรวม **11,797 ราย**
  อัตราป่วย **18.03** ต่อประชากรแสนคน
  เสียชีวิต **21 ราย**
  อัตราป่วยตาย **ร้อยละ 0.18**
  กลุ่มอายุ 10-14 ปี มีอัตราป่วยสูงสุด **57.04** ต่อประชากรแสนคน
  ภาคใต้มีอัตราป่วยสูงสุดเท่ากับ **68.59** ต่อประชากรแสนคน
- **โรคไข้ซิก้า** ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2559–12 พฤษภาคม 2560 มีรายงานทารกศีรษะเล็กแต่กำเนิดที่เกี่ยวข้องกับ **การติดเชื้อไวรัสซิก้า จำนวน 3 ราย**
- **โรคไข้ปวดข้อยุงลาย** ปี พ.ศ. 2551–2552 ประเทศไทย มีการระบาดใหญ่ทางจังหวัดใน**ภาคใต้**

เกาะติดวงจรชีวิตยุงลาย

ยุงลายออกลูกเป็นไข่ ชอบวางไข่ในภาชนะที่มีน้ำขัง ที่เป็นน้ำนิ่งและค่อนข้างสะอาด **ไข่ยุงใช้เวลาเพียง 2-3 วัน** จะฟักออกเป็น**ลูกน้ำ** ก่อนจะเติบโตเป็น**ตัวโม่ง** และ**ยุงตัวเต็มวัย**ต่อไป โดยใช้เวลาทั้งหมด**เพียง 1-2 สัปดาห์**

ยุงลายกิน อยู่ ขยายพันธุ์อย่างไร

ยุงตัวเมีย

อาหาร : กินเลือด เพื่อนำโปรตีนในเลือดไปพัฒนาไข่ ให้เจริญเติบโต และน้ำจากดอกไม้และผลไม้

อายุขัย : หากมีอาหารสมบูรณ์ อุณหภูมิและความชื้นพอเหมาะ อาจอยู่ได้นานประมาณ 30-45 วัน

การแพร่พันธุ์ : หลังจากกินเลือดแล้ว 2-3 วัน ยุงลายตัวเมียก็จะหาที่วางไข่

ยุงตัวผู้

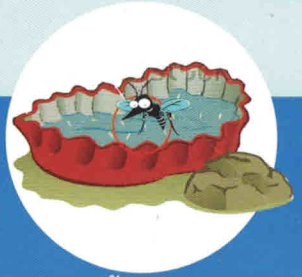
อาหาร : กินน้ำจากดอกไม้และผลไม้

อายุขัย : ประมาณ 6-7 วัน

การหากินและขยายพันธุ์ของ "ยุงลาย"

ยุงวางไข่ครั้งละ 50–150 ฟอง
ตามภาชนะขังน้ำที่มีน้ำนิ่ง ใส
วางไข่ได้ 4–5 ครั้ง ตลอดชีวิต

ยุงลายเกาะพักตาม**เสื้อผ้าห้อยแขวน**
หรือมุมอับชื้นภายในบ้าน
และนอกบ้าน

หากินบริเวณรอบ ๆ บ้าน
บินไกล 40– 60 เมตร

ยุงลายออกหากินใน
เวลากลางวัน ช่วงสายและบ่าย

แหล่งเพาะพันธุ์ "ยุงลาย"

ยุงลายจะวางไข่ตามภาชนะขังน้ำที่มีน้ำนิ่งและใส **น้ำฝนมักเป็นน้ำที่ยุงลายชอบวางไข่มากที่สุด** ดังนั้น แหล่งเพาะพันธุ์ของยุงลาย จะเป็นภาชนะที่สามารถขังน้ำได้ทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นภาชนะน้ำขังที่มนุษย์สร้างขึ้นและภาชนะที่มีตามธรรมชาติ

แม้ว่าภาชนะจะมีน้ำขังเพียงเล็กน้อย เช่น ฝาขวด แก้วพลาสติก ถุงพลาสติก เศษกระถาง ยุงลายก็สามารถวางไข่ได้ **โดยไข่ของยุงลายจะยึดติดแน่นกับขอบผิวของภาชนะเหนือระดับน้ำเล็กน้อย และสามารถทนทานอยู่ได้นาน** เมื่อมีน้ำท่วมขังก็จะสามารถฟักเป็นตัวอ่อนได้ในเวลาอันรวดเร็ว

"ควรเก็บเศษขยะ ดูแลภาชนะที่ไม่ใช้แล้วไม่ให้มีน้ำขัง
และหมั่นขัดทำความสะอาดภาชนะที่ใช้บรรจุน้ำทุกสัปดาห์
เพื่อป้องกันไม่ให้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย"

ร่วมกันทำ ป้องกันได้

ประชาชนทั่วไปและผู้ประกอบการต่างๆ

- 3 เก็บ 3 โรค:
  - **เก็บบ้าน** ให้ปลอดโปร่งไม่ให้ยุงลายเกาะพัก
  - **เก็บขยะ** เศษภาชนะไม่ให้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของยุงลาย
  - **เก็บน้ำ** ปิดให้มิดชิดหรือเปลี่ยนถ่ายน้ำทุกสัปดาห์ไม่ให้ยุงลายวางไข่

ป้องกันโรคจากยุงลายได้ถึง 3 โรค ได้แก่ **ไข้เลือดออก ไข้ซิก้า และไข้ปวดข้อยุงลาย**

- ทายากันยุงเป็นประจำ นอนกางมุ้ง หรือห้องที่มีมุ้งลวดปิดมิดชิด ป้องกันยุงกัด
- หากมีอาการ**ไข้สูง** เบื่ออาหาร คลื่นไส้ อาเจียน หน้าแดง ปวดศีรษะ **มีรอยจุดเลือดสีแดงตามลำตัว แขน ขา** หรือสงสัยว่าจะป่วยด้วยโรคไข้เลือดออก **ให้รีบไปพบแพทย์ทันที**

วัด มัสยิด โรงเรียน โรงแรม โรงงาน โรงพยาบาล

- ในการเรียน การสอน เทศน์สอนประชาชน หรือสอนศาสนา **ควรสอดแทรกความรู้ ในการป้องกันยุงลาย ทดลองทำจริงเพื่อเป็นตัวอย่างที่ถูกต้องให้เด็กดู**
- **ร่วมกันทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย** โดยจัดการสิ่งแวดล้อมบริเวณรอบๆ และกำจัดภาชนะน้ำขัง
- **ร่วมกันกำจัดลูกน้ำยุงลายทุก 7 วัน** โดยใส่ทรายทีมีฟอสในภาชนะใส่น้ำ โอ่งน้ำ จานรองตู้ เปลี่ยนน้ำแจกันดอกไม้ หากมีอ่างเลี้ยงบัวให้ปล่อยปลาหางนกยูง และปิดฝาภาชนะใส่น้ำใช้ที่ยุงลายวางไข่ได้

เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- สอบสวนการระบาดของโรคไข้เลือดออก และให้ความรู้ในการป้องกันโรคไข้เลือดออกให้ประชาชนในพื้นที่
- หากพบการระบาดในจังหวัดใกล้เคียง ควรมีการเพิ่มมาตรการเฝ้าระวังควบคุมโรคอย่างเข้มงวด
- **รณรงค์ให้ประชาชนทำลายแหล่งเพาะพันธ์ยุงและกำจัดลูกน้ำยุงลาย**

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ **สายด่วนกรมควบคุมโรค 1422**

ACCESS ONLINE QR CODE
http://203.157.15.110/boe/viewddcw.php

ที่ปรึกษา	ธนรักษ์ ผลิพัฒน์ พจมาน ศิริอารยาภรณ์
ผู้เขียน	ดารินทร์ อารีย์โชคชัย สำนักโรคติดต่อนำโดยแมลง
กองบรรณาธิการ	เสาวพักตร์ ฮิ้นจ้อย สิริลักษณ์ รังษีวงศ์ บริมาศ ศักดิ์ศิริสัมพันธ์ นิยดา ยศวัฒน
ออกแบบ	นัชนันท์ รองเลื่อน
จำนวน	13,000 ฉบับ
จัดทำโดย	สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค อาคาร 4 ชั้น 6 สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข